

prof. dr. Jože Plevnik DJ

(1928–2010)

Spomladi leta 2009 je pri Župnijskem zavodu Ljubljana Dravlje izšla knjiga slovenskega jezuita, biblicista p. Jožeta Plevnika, *Razodetje po Janezu*. Ob tej priložnosti je p. Plevnik za *Slovenske jezuite* (2009, št. 251 (avgust)) povedal: »Letos sem izdal knjigo o Janezovem evangeliju in s tem bistveno zaključil svoje delo. Želel sem odpreti slovenskim bralcem sporočilo knjig Nove zaveze in jim omogočiti duhovno življenje, ki diha iz njih, posebno iz Pavla in Janeza. Takih knjig v slovenskem jeziku manjka. Rad bi še napisal komentar o Knjigi Razodetja po Janezu, zadnji knjigi v Novi zavezi. Hotel sem zapolniti to vrzel in hkrati spodbuditi druge, da nadaljujejo, kjer sem oz. bom jaz nehal.« Komentarja zadnje knjige Svetega pisma mu ni več uspelo izdati. Umrl je dne 6. junija 2010 v jezuitski skupnosti v Torontu, kjer je preživel šestdeset ustvarjalnih let svojega življenja.

Jože Plevnik se je rodil dne 18. decembra 1928 v Stožicah pri Ljubljani. V njegovo mladost je kruto posegla druga svetovna vojna. Kot mladoletnik se je pridružil protikomunističnemu gibanju in je moral zato leta 1945 zapustiti domovino in se zateči na avstrijsko Koroško, kjer je tri leta preživel v begunskih taboriščih. Kljub nenehnim pritiskom Angležev, ki so ga hoteli skupaj z drugimi begunci vrniti v Jugoslavijo, mu je v tem času uspelo v Lienzu in nato v Spittalu končati gimnazijo, to pa mu je dalo podlago in spodbudo za nadaljnji študij. Leta 1948 je odšel v Kanado, kjer se je s pridnostjo in nadarjenostjo hitro vključil v skupnost in se naučil jezika. Leta 1950 je v jezuitskem kolegiju v Halifaxu blizu Toronta zaprosil za sprejem k jezuitom. Po dveh letih noviciata ga je biblicist p. David Stanley navdušil za študij Svetega pisma in klasičnih jezikov, tako da je opustil prvotno zanimanje za matematiko in se posvetil hebrejščini, grščini in latinščini. Po končanem študiju filozofije in teologije je bil leta 1964 v Torontu posvečen v duhovnika. Čez dve leti je odšel na študij Svetega pisma v Würzburg v Nemčijo, kjer sta skupaj s slovenskim rojakom Alojzijem Ambrožičem študirala pri Rudolfu Schnackenburgu, takrat najbolj priznanem nemškem eksegetu Nove zaveze. Leta 1971 je promoviral z disertacijo iz Pavlove teologije: *The Parousia of the Lord According to the Letters of Paul: An Exegetical and Theological Investigation*. Ker se je moral že isto leto vrniti v Kanado, kjer je na jezuitski teološki šoli Regis College na torontski univerzi začel predavati eksegezo in teologijo Nove zaveze, mu disertacije ni uspelo izdati. A tema o ponovnem Gospodovem prihodu je ostala vse življenje osrednji predmet njegovega študija in predavanj.

Prof. Plevnik je bil zelo marljiv preučevalec Svetega pisma in zavzet predavatelj. Objavil je številne eksegetske razprave v uglednih mednarodnih revijah. Prvo daljšo razpravo iz svojega neobjavljenega doktorata je objavil leta 1975 v zborniku, ki je bil posvečen njegovemu domačemu profesorju p. Stanleyu: »The Parousia as Implication of Christ's Resurrection: An Exegesis of 1 Thess 4:13–18,« v: *Word and Spirit: Essays in Honor of David Michael Stanley SJ, 199–277* (Willowdale: Regis College). Drugi del neobjavljenega doktorata je objavil v vodilni svetovni biblični

reviji *Biblica* (1979:71–90): »1 Thess 5,1–11: Its Authenticity, Intention and Message«. Sledila so najbolj plodna leta Plevnikovih znanstvenih objav: »The Origin of Easter Faith according to Luke,« *Biblica* 61 (1980): 492–508; »The Taking up of the Faithful and the resurrection of the Dead in 1 Thessalonians 4:13–18,« *Catholic biblical quarterly* 46 (1984): 274–283; »The Eyewitnesses of the Risen Jesus in Luke 24,« *Catholic biblical quarterly* 49 (1987): 90–103; *What are They Saying about Paul?* (New York/Mahwah: Paulist Press, 1986); »The Center of Pauline Theology,« *Catholic biblical quarterly* 51 (1989): 461–478; »The Ultimate Reality in 1 Thessalonians,« *Ultimate Reality and Meaning* 12 (1989): 256–271; »Pauline Presuppositions,« v: Raymond F. Collins, *The Thessalonian Correspondence*. BETL 87 (Leuven: Univ. Press, 1990), 50–61; »Son of Man Seated at the Right Hand of God: Luke 22,69 in Lucan Christology,« *Biblica* 72 (1991): 331–347; »Honor/Shame«, v: John J. Pilch in Bruce J. Malina, *Biblical Social Values and Their Meaning: A Handbook* (Peabody: Hendrickson, 1993), 95–104; »1 Thessalonians 4,17: The Bringing in of the Lord or the Bringing in of the Faithful,« *Biblica* 80 (1999): 537–546; »The Destination of the Apostle and of the Faithful: Second Corinthians 4:13b–14 and First Thessalonians 4:14,« *Catholic biblical quarterly* 62 (2000): 83–95; »The Understanding of God at the Basis of Pauline Theology,« *Catholic biblical quarterly* 65 (2003): 554–567. Leta 1997 je izdal svoje najpomembnejše delo *Paul and the Parousia. An Exegetical and Theological Investigation* (Peabody: Hendrickson Publishers), v katerem je svojo doktorsko raziskavo o drugem Jezusovem prihodu v Pismu Tesaloničanom razširil na vsa Pavlova pisma. Nekaj mesecev pred smrtjo pa mu je uspelo pripraviti še dopolnjeno pregledno študijo *What are They Saying about Paul and the End Time?* (New York, Mahwah: Paulist Press, 2009), v kateri svojo predstavitev teologije upanja ob Gospodovem vstajenju in ob njegovem drugem prihodu sooči z aktualnimi eksegetskimi vprašanji.

Leta 1991 je p. Plevnik na povabilo akad. prof. dr. Jožeta Krašovca prišel prvič kot predavatelj tudi na »domačo« Teološko fakulteto v Ljubljani. Vse do leta 2000 je potem občasno prihajal kot gostujoči profesor predavat eksegezo Pavlovih pism in evangelijev. Zdi se, da se mu je tako uresničil dolgoletni sen: tudi svojim rojakom je lahko spregovoril o bogastvu svetopisemske modrosti. Intenzivno je namreč začel prirejati svoja dela za slovenske študente teologije in pripravljati izdaje tudi za širšo javnost. Poleg skript je v *Bogoslovnem vestniku* objavil šest strokovnih razprav (»Pomen vstajenjske skrivnosti v 1 Kor 15,« 1977:479–493; »Kristusov prihod v Pavlovih pismih,« 1980:415–433; »Priče vstalega Jezusa, Luka 24,« 1986:301–308; »Poslednja resnica v 1. pismu Tesaloničanom,« 1989:259–261; »Čas in trenutek Gospodovega dne: 1 Tes 5,1–11,« 1995:507–517; »Zasmehovanje Jezusa v sinoptičnih evangelijih,« 1998:161–170), pri Župnijskem zavodu v Dravljah pa je izšlo pet njegovih knjig krajših komentarjev apostola Pavla in evangelijev: *Apostol Pavel: S Kristusom v Božjo slavo: Oris Pavlove teologije* (2004), *Evangelij po Marku* (2005), *Evangelij po Luku: Teologija in duhovnost* (2008), *Evangelij po Mateju: Teologija in duhovnost* (2008), *Evangelij po Janezu: Teologija in duhovnost* (2009). Z velikim navdušenjem je spremljal pripravo Slovenskega standardnega prevoda Svetega pisma in ob njegovem izidu na znanstvenem simpoziju v Ljubljani leta 1996 sodeloval z razpravo: »B. Lonergan's cognitional theory and the hermeneutics of form criticism« (v: Jože Krašovec, ur, *The Interpretation of*

the Bible: The International Symposium in Slovenia, JSOT Supp. 289 (Sheffield: Sheffield Academic Press, 1998), 1513–1529). Ob izidu faksimilov najstarejših slovenskih bibličnih prevodov je pripravil obsežno terminološko študijo o nekaterih teoloških terminih v Dalmatinovi Bibliji: »Vocabulary for the Notions of Salvation, Righteousness, Transformation, Resurrection, and Faith in Dalmatin's Bible,« v: Jože Krašovec, Majda Merše in Hans Rothe, ur., *Matthäus-Evangelium (1555). Paulus, Römerbrief (1560). Paulus-Briefe (1561, 1567). Psalter (1566). Neues Testament (1581–1582). Pentateuch (1578). Proverbia (1580)*, Biblia Slavica, Ser. 4, Südslavische Bibeln, Zv. 3 (Paderborn: F. Schöningh, 2006), 369–397. Čeprav se je že boril z boleznijo, je leta 2007 še sprejel službo generalnega sekretarja mednarodnega bibličnega kongresa za študij Stare zaveze (IOST) v Ljubljani in sodeloval pri zahtevnem organizacijskem in lektorskem delu enega najbolj prestižnih srečanj svetovnih bibličnih strokovnjakov.

Vse do zadnjih dni svojega življenja je ostal p. Plevnik zavzet preučevalec in oznanjevalec Svetega pisma. Čeprav je moral zaradi izgube domovine v mladosti veliko pretrpeti, je z marljivostjo in doslednostjo dosegel v tujini velik ugled in priznanje v strokovnih krogih. V spominu svojih kolegov in sobratov ostaja zapisan kot skromen in vesel ter vedno optimistično razpoložen. Ta njegova drža je nedvomno temeljila na njegovi globoki veri v božjo zvestobo in na nepreklicni ljubezni do človeka, ki se je razodela v smrti in v vstajenju Jezusa Kristusa. Najraje je pisal in razmišljal o njegovem ponovnem prihodu. Verujemo, da je sedaj že za zmeraj z njim (1 Tes 4,17) in pri njem posreduje za sodobne iskalce in oznanjevalce božje besede.

Maksimilijan Matjaž